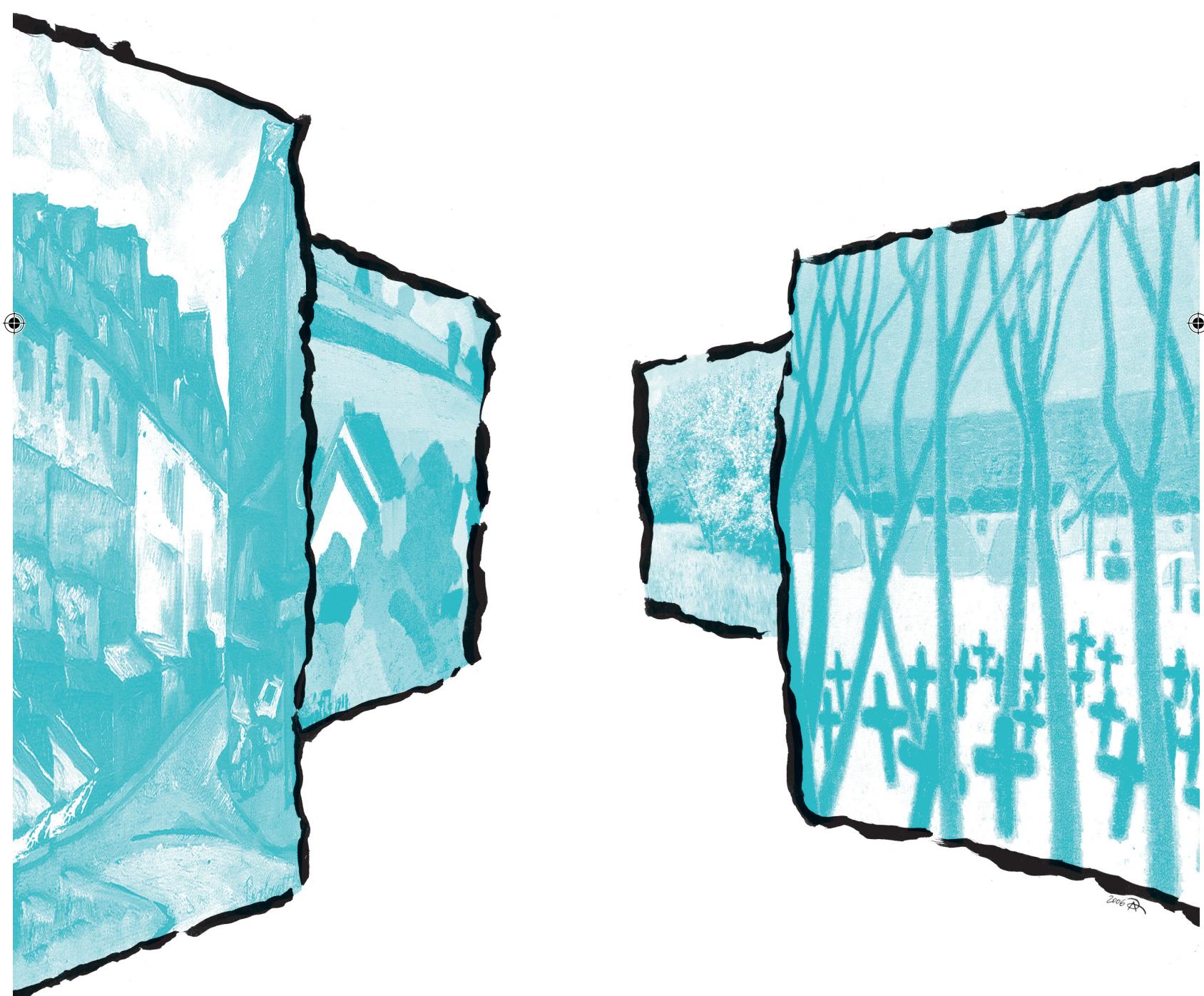

A KERÍTÉS MESÉJE

D1 A KERÍTÉS MESÉJE (Befejezés nélkül)

Mozolka családja tegnap érkezett vissza Biharból, édesanya szülőfalujából. Kinn voltak a temetőben is. Felásták, virággal ültették be a dédszülők sírját. Lent jártak a rokonoknál. mindenki szívesen fogadta és megvendégezte őket. Mozolka sokat játszott unokatestvéreivel, akik megmutatták neki a kicsirkéket, kislibákat, malacokat. Báránykát, nyuszit is simogathatott, adhatott nekik füvet. Lojkó nagybátyja bevitte a kisborjú istállójába és megmutatta, hogy a vakával hogyan kell fényesre tisztogatni a szörét. Buksi velük volt és nagyon hancúrozott a falusi kutyákkal a szabadban. Joka bátyó még a szürke csikójára is felültette Mozolkát. Erre nagyon büszke volt, mert Joka bátyó megdicsérte, hogy igazi cigány leány, barátságban van a lovakkal.

Hazatérés után Mozolka Vrana mámiját kérdezgette, milyen volt régen a család élete Biharban. Tényleg minden roma rokonunk, aki ott lakik? A rokonok miért nem egy nagy házat építettek maguknak, miért van a házak, kertek között kerítés?

Vrana mámi ölébe vette Mozolkát és hozzákezdett a történethez.

– Tudod, Mozolkám, az én dédnagyanyám, Tera mámi családja még lóval, szekereken vándorolt Erdélyországban. A falvak szélén megálltak, felhúzták a ponyvákat, a férfiak kolompokat, csengőket készítettek az állatok nyakára, azt elcseréltek a parasztokkal élelmiszerre, pénzre. Az asszonyok megjavították a lyukas lábosokat, értettek a cipők megfoltosásához, a madzagszövéshez, a kályhák tapasztásához. Ezekkel is üzletteltek. Ha meg építkezés volt, vályogot is tudtak vetni, azt is el lehetett adni. A kereshményből fizetni kellett a sátorhelyért a föld tulajdonosnak, a biztonságért a falusi bírónak, csendőröknek. A maradék jutott élelemre, ruhára. Tera dédink szép leány volt. Megakadt a szeme rajta Laci papódnak, aki már régóta béri sként szolgált Biharban az uraságnál. Laci papó titokban beszélgetett Terával, és dédink is nagyon beleszeretett.

Laci papó szegény béri volt, nem tudta illendően megkéretni a leányt, nem volt pénze nagy lagzira. Így azután – mi mást tehetett – megbeszélte a barátaival, és egy este megszöktötték Tera dédít a családjától.

A bihari uraság éppen építkezésbe kezdett. A csordájának nagy istállóra volt szüksége. Ehhez kellett a vályogtéglá, az építőanyag. A falu szélén volt egy ingoványos, agyagos, vizes terület, ott helyet adott Lacinak és Terának, hogy vessenek vályogot a saját házuk és az urasági istállók számára. Még egy kis fát is engedett vágni az erdejéből. Tavasztól késő őszig verték a vályogot Teráék. Kiásták a gödröt, a sarat szalmatörekkel összekeverték, keményre taposták a lábukkal, formába gyúrták, majd sorba rakták a napra, hogy kiszáradjon. Jó vályog lett belőle. Bizony, nagyon nehéz munka volt. De hát fiatalok voltak, nem szégyellték a munkát. Őszre elkészültek az urasági istállók és az első saját kis kunyhójuk is.

Tera dédi összebarátkozott a falubeli asszonyokkal, akik látták, hogy milyen dolgos, szorgalmas menyecske. Segített nekik a nagymosásnál, a házak tapasztásánál, meszelésnél, megjavította a lábosokat, cipőket. Laci dédapád tüzelőt hasogatott, szőlőt, fákat meteszett, segített a trágyahordásnál a gázdáknak. Ilyenkor minden kapta szalonát, babot, borsót, lisztet, maradék zsírt, zöldséget, hogy kibírják a telet. Dédanyád egy kidobott kályhadarabból tűzhelyet fabrikált, dédapád asztalt, ágyat, padot faragott.

Tavaszra el is készült a kunyhó berendezése. De szükség is volt rá, mert bizony jött a gyerek. Az első volt Lulu néned. A többiek mind később születtek. Másodiknak Laci bácsi, aztán Mozog bácsi, Kimpán bácsi, Guszti bácsi, Juli néni. De ez persze már sokkal később volt.

Laci dédapád először megnagyobbította a kunyhót, nyári konyhát, kis kamrát toldott hozzá. A kertbe pedig gyümölcsfákat ültetett: körtét, almát, diót, barackot, cseresznyét. De bizony nem volt ideje megérni a termésnek. A gyerekek már éretlenül meglepték a fákat, úgy vágytak a gyümölcsre. De sokszor elcsapták a kis hasukat!

Laci dédapád és Tera dédid nagyon sokat dolgozott, hogy fel tudja nevelni a gyerekeket. Vályogot vetettek a gazdák házaihoz, napszámba jártak kapálni, aratni, és persze továbbra is segítettek a parasztgazdaságoknál, ha volt tennivaló.

Néhányukat még keresztszülőknek is meghívták a gyerekekhez. Hiába dolgoztak sokat, így is előfordult, hogy nem volt mit enni, vadsóskából, labodából készült az üres leveles.

A gyerekek lassan felcseperedtek. Segítettek a szüleiknek a munkában, majd feleséget, férjet találtak maguknak a közeli falvakban. A megházasuló fiatalok is saját fészket akartak, ahol felnevelhetik a gyerekeiket. A vályoggödör nagyra szélesedett. Az uraság halakat telepített bele. Ezért a falu másik szélén adott a romáknak egy vizenyős telket, ahol felhúzhatták a házaikat. Laci dédi és fiai árkot ástak a föld szélére, lecsapolták a vizet, ide is ástak vályoggödröt, és felhúzták a hat házat, ahol a születtek az unokák és déduno-kák. Laci papud gyümölcsfákat ültetett az új telekre is.

A lecsapolt földön nagyra nőtt a gaz, látszott, hogy hasznos kerti növények is jól megteremnének benne. Guszti bácsi feleségének, Ilus néninek jutott eszébe először zöldséget, borsót, babot vetni. Juli néniivel együtt vágtak neki.

Addig a testvéri családok között az volt a szokás, hogy ha valamelyiknek volt ennivalója, abból minden gyerek, rokon ehetett. Az asszonyok mindig nagy fazékkal főztek, és sokszor éppen annak nem jutott, aki a legtöbbet dolgozott érte. Persze azért volt néhány irigyebb menyecske, aki eldugta az ételt, titkon tört a pogácsából. De ha ez kiderült, a többiek nagyon megszólaltak, kibeszélték, kicsúfolták.

Amikor Ilusnak és Julinak beérett volna a veteménye, a borsó, a bab, a krumpli és a zöldség, a többi asszony – kérdezés nélkül – odament és szedett belőle főznivalót a maga családjának. Ezen Ilus és Juli nagyon felháborodott. – Hát hogy van ez? Mi dolgoztunk a vetőmagért, elültettük, megkapáltuk, ti meg csak leszeditek? A ti kertrészleteket felveri a gaz! Miért nem gondoltok idejében a családotokra? Miért nem ültettek, hogy legyen a családnak ennivalója? Letörne a kezetek, ha dolgoznátok?

A sógorasszonyok a gyerekek éhségére hivatkoztak, de szégyellték magukat, hiszen volt igazság a dologban. Eldöntötték, hogy megosztják a közös kertet, jövőre pedig mindenannyian beültetik. Így is lett. Rövidesen azon versenyeztek, hogy kinek a kertje a takarobabb, szebb, kinek terem előbb borsója, krumplija.

Közben változott a világ. Sokan távoli városokba mentek ipari munkásnak. Falun nem volt elég munkaalkalom. Az asszonyoknak meg a gyerekeknek kellett helytállni otthon a családért. Ekkor próbálkoztak meg néhányan csirke és disznó tartásával, hogy a megélhetésük melegyen. De a csirkék, disznók bizony nem ismerték a telekhatarokat. A szomszédban is lecsipkedték a friss veteményt. Lett ebből nagy vita, veszekedés...

Szómagyarázat:

1. vakaró: ló tisztításához használatos kefe
2. kolomp: juh, szarvasmarha nyakába akasztott nagyobb, tompa hangú csengő
3. vályog: szalmával kevert agyagos sár építkezéshez
4. csendőr: fegyveres testület tagja (rendőr)
5. bérés: mezőgazdasági munkás, munkájáért bért kap
6. menyecske: fiatalasszony
7. avas (szalonna): megrömlött, penészes
8. elcsapták a hasukat: gyomorrontást kaptak
9. meginvitál: meghív
10. napszámba jár: naponta fizetett mezőgazdasági munkás
11. laboda: paraj, spenót
12. viskó: kunyhó
13. jószág: háziállatok összessége

(Bársony János: *A kerítés meséje*)

